הרי כולן מכורין: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' מאיר דאי (א) ר"מ הא אמר [א]מכר את הכרם מכר תשמישי כרם אפי' תימא ר"מ התם קביע הכא לא קביע והא מפתח דומיא דדלת קתני מה דלת דקביעא אף מפתח דקביע אלא מחוורתא מתני' דלא כר"מ ת"ר [א]המוכר את הבית מכר את הדלת ואת הנגר ואת המנעול אבל לא את המפתח מכר את המכתשת החקוקה אבל לא את הקבועה מכר האיצטרוביל אבל לא את הקלת לא את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים ר' אליעזר אומר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע [ב]בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את הבור ולא את הדות ולא את היציע [ב]ת"ר [ג]צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה מני לא ר' אליעזר ולא רבנן הי ר' אליעזר אילימא ר"א דבית דלמא היינו טעמא דר"א סבר [ג]מוכר בעין יפה מוכר ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר ואלא ר"א דכוורת דבורים דתנן [ד]כוורת דבורים רבי אליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול

ואינה

הרי כולן מכורין. כל הנך תשמישין המיטלטלין. אבל שאר (ב) מיני תשמישתיה לא מיזדבני ואף על גב דאמר כל מה שבתוכו אני מוכר לך שלא ריבה בלשון זה אלא תשמישין המיוחדין לבית זה שאינן רגילין להשאילן מפני כבודן ומפתח נמי עיקר תשמישו לפותחת של דלת זו ואין ראוי לאחרת והיינו טעמא דלא זבין שאר מיני תשמישתיה דלא בטילי לגבי בית אי נמי אינו רוצה להתרחק מן השכונה שלו וידור בבית אחר וצריכין לו מטלטלין. אבל גבי חצר תנן לקמן [סז.] דאם אומר לו כל מה שבתוכה הרי כל מטלטלין מכורין דהיינו כל מאני תשמישתיה דאיקרו מטלטלי לגבי חיטי ושערי בפ' מי שמת (לקמן דף קנ.) דכיון דמסתלק מכל השכונה מכר את כולן דטורח הוא לו להוציא כליו משם אי נמי לגבי חצר שהוא דבר גדול (ג) בטילי. וגבי מוכר את העיר תנן [סח.] דאם אמר כל מה שבתוכה מכר את הכל אפילו בהמה ועבדים דהוו מטלטלי דניידי וכ"ש חיטי ושערי דכיון דמסתלק מכל העיר מכל וכל רוצה להסתלק דטורח הוא לו להוציא מטלטלי לעיר אחרת א"נ בטלין לגבי העיר. כללא דמילתא כל מכר הגדול מחבירו ריבה למכור יותר הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו: **גמ' לימא מתני'.** דקתני (ד) לא מכר מכתשת המיטלטל דלא כר"מ דאי כר"מ האמר בפרק המוכר את הספינה בברייתא בגמ' מכר כרם מכר תשמישי כרם כגון קנים שבכרם שהן לצרכה כדתנן במתני' (ה) וה"ה למוכר בית שמוכר תשמישי בית: ומשני **התם קביע.** כלומר התם בדר"מ איכא למימר דלא איירי ר"מ אלא בתשמישין הקבועין לעולם בתוך הכרם שאין מזיזין אותם משם לעולם ואע"ג דאינם קבועין בקרקע אבל מכתשת שאינה קבועה בקרקע זימנין דשיילי לה ולא קביעא בבית כל כך: **והא מפתח דומיא דדלת קתני מה דלת דקביעא.** לעולם שאין מזיזין אותו משם להטלטל ממקום למקום אף מפתח בשל עץ מיירי דקביעא שיש מפתחות שאין מזיזין אותן מן הפותחת כגון של בני כפרים ואפ"ה לא מכר את המפתח דאי איתא דבמפתח שאינו קבוע מיירי ליפלוג וליתני בדידה המוכר את הבית מכר את המפתח קבוע אבל לא את המיטלטלת כדקתני גבי מכתשת וכ"ש דלת דקביע טפי אלא מדקתני דלת שמעינן דליכא לאיפלוגי אלא בין דלת למפתח ואע"ג דקביע בדלת אינו מכור שהרי תשמיש קל הוא ונוח לטלטלו ופעמים שמיטלטלת אבל לא תדיר: **נגר.** בריח וקבוע בכותל: **מנעול.** קבוע בדלת: **המכתשת החקוקה.** כגון סלע היוצא מן הכותל וחקק שם מכתשת: **אבל לא את הקבועה.** שהיתה חקוקה ועשויה ואח"כ קבעה בקרקע(ה) ודלא כמתני' ומתניתין ר' אליעזר היא דפליג בסיפא ואמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וכן פירש ר' חננאל וכן עיקר: **ר' אליעזר כו'.** אמכתשת קבועה פליג: **בין כך ובין כך.** בין שאמר לו כל מה שבתוכו בין שלא אמר: **לא מכר לא את הבור כו'.** דאינו בתוכו של בית אלא בניינים בפני עצמן הן:

ציור. של עץ או של אבן עשוי כמין סילון ויורדין ממנו מים למקוה: **קבעו בקרקע פוסל את המקוה.** דמים שאובין פוסלין אותו וכיון שהיה תורת כלי עליו קודם שקבעו לא מיבטיל תו שם כלי מיניה ומשוי להו שאובין למים שבתוכו: **ולבסוף חקקו.** הרי הוא כעושה חריץ בקרקע: **מני.** הך ברייתא דקתני דמשום קביעות בקרקע לא בטיל שם כלי מיניה דמעיקרא: **לא ר' אליעזר ולא רבנן.** דפליגי עליה: **הי ר' אליעזר.** מאיזה דברי ר' אליעזר אתה למד דלא סבירא ליה הך ברייתא. וה"ה דה"ל למימר והי רבנן אך אין דרך גמרא להאריך כל כך: **אילימא ר' אליעזר דבית.** דמכתשת חקוקה ולבסוף קבעוה כקרקע משוי לה ומכורה בכלל בית ומיהו רבנן דפליגי עליה לא ליהוו הנהו רבנן דאמר לעיל לא ר' אליעזר ולא רבנן: **בעין יפה מוכר.** והלכך אע"ג דאיכא תורת כלי עליו כיון דמחובר מכרן המוכר אבל גבי ציור שחקקו ולבסוף קבעו מודי דפסיל מקוה: **ורבנן סברי כו'.** משום דר' אליעזר נקט לה ואכתי כדברי הכל אתיא: **כוורת דבורים.** מחוברת היא בקרקע בטיט: **הרי היא כקרקע.** לכל דבר להיות נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ולקנות על גבה מטלטלין ולכתוב עליה פרוזבול כאילו היא קרקע דתנן במסכת שביעית פרק אחרון (משנה ו) אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם אין לו מזכה בתוך שדהו. ולשם (מ"ג) מפורש לפי שראה הלל שנמנעין העשירים מלהלוות לעניים מפני יראת שביעית שמשמטת והיו עוברין על מה שכתוב פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' (דברים טו) עמד הלל והתקין פרוזבול פרוז ריוח כמו שהפריז על מדותיו דבמסכת נדה (דף ד:) בול עשירים כמו אלו ראשי בולאות שביהודה (גיטין דף לז.) כלומר ריוח לעשירים שלא יפסידו שלהם ותנן [שביעית פ"י מ"ד] (ו) גופו של פרוזבול מוסרני לכם פלוני

ופלוני

נימא מתני' דלא כר' מאיר. מדתנן דלא מכר את המפתח דייק דהא מכח מפתח מסיק דלאתיא דלא כר' מאיר ולא כפ"ה דפירש דהשתא מדקתני לא מכר את המכתשת המיטלטל קא פריך: **מחוורתא** דלא כר' מאיר. וא"ת והא קאמר בהמוכר את הספינה (לקמן דף עח:) דרבי אליעזר ור"מ קיימי בחדא שיטה מדתנן בפירקין (דף סו:) רבי אליעזר אומר המוכר את הבד מכר את הקורה וי"ל דלאו ממש בחדא שיטה קאמר תדע דהא טעמא דר' אליעזר מפרש בברייתא שלא נקרא בית הבד אלא על שם קורה: **צינור** שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה. איכא לאוקמי אפילו בפרוץ משני רוחות כדרך הציור וכגון שחטטו באמצע לקבל צרורות דבהאי בית קבול חשיבי מים שאובים שעוברים על אותו בית קיבול כדתנן (מקואות פ"ד מ"ג) החוטט בציור כדי לקבל צרורות בשל עץ בכל שהוא בשל חרס רביעית ר"י אומר אף בשל חרס בכל שהוא כו' דאי לא חטטו אפילו סתום משלשה צדדים לא חשיב כלי כדמוכיח רבינו שמואל מהא דתנן (שם מ"ב) המניח את הטבלא תחת הציור אם יש לה (ז) לבוזו מארבע רוחות כו' ואין נראה לאוקמי בציור שסתום מכל צד ודוקא שמים נופלין מציור למקוה אבל אם נפלו מציור לקרקע ומקרקע למקוה המשכה היא ואינו פוסל המקוה אם יש כבר במקוה כ"א סאה מי גשמים כדתנן בפרק קמא דתמורה (דף יב.): **אילימא** רבי אליעזר דבית. התם בהא פליגי פי' הקונטרס ומיהו רבנן דפליגי עליה לא ליהוו הנהו רבנן דאמר לעיל לא רבי אליעזר ולא רבנן ונראה לר"י דזה דחקו לפי מה שמפרש לעיל מכר את המכתשת חקוקה היינו קבעה ולבסוף חקקה אבל לא את הקבועה היינו חקקה ולבסוף קבעה אלמא מיפלגי רבנן בין חקקה ולבסוף קבעה ובין קבעה ולבסוף חקקה א"כ אתי שפיר כרבנן ובחנם דחק לפרש דמלינן לפרש דחקוקה היינו שלא תלשה מעולם שנחקקה בסלע היוצא מן ההר וקבועה בין קבועה ולבסוף חקוקה בין חקוקה ולבסוף קבועה: **הרי היא בקרקע.** השתא קס"ד דכוורת מחוברת איירי וצריך לפרש והרי היא כקרקע לקנותה בכסף ושטר וחזקה אבל לבסוף דמסקינן טעמא משום דאיתקש ליער קאי אדבש שבתוך הכוורת ולא חיישינן בחיבור הכוורת ואומר רבינו יצחק דהשתא הוה מצי למיפרך וליטעמיך דלא מוקמת טעמא משום היקשא דיער אלא משום חיבור כוורת בטיט אמאי חייב חטאת הרודה ממנה בשבת דה"ל כרודה פת מן התנור דלא מיחייב אף על גב דתנור מחובר ולענין טומאה נמי מקבל הדבש טומאה אפילו במקומה כיון דלא בעי מחשבה ולענין פרוזבול נמי תיפוק ליה דהא איכא מקום שוכבת עליו כדפריך בהשולח (גיטין דף לז.) גבי עציץ נקוב אלא על כרחך דמנח אסיכי כדמשני התם ואם כן אין טעמו של רבי אליעזר משום שמחובר בטיט:

ומקבלת

עין משפט נר מצוה

לב א ב מיי' פכ"ה מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ר"ד סעיף יא:

לג ג מיי' פ"ו מהל' מקואות הל' ו סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' רא סעיף לד וסעיף לו [וברב אלפס עוד בשבועות פ"ב דף רלא:]:

רבינו גרשום

וכל מה שבתוכו כולם מכורין. אפי' כלים המיטלטלין שיש בו: מכר תשמישי הכרם. משמע תשמישים בין קבועין בין מיטלטלין ומתני' קתני דלא מכר המיטלטלין דכי היכי דאמר גבי כרם הוא הדין נמי גבי בית: התם קביע. גבי כרם תשמישין קבועין בקרקע (א) אלא קנים המעמידים את הגפנים והצירים שקושרין בהם הגפנים לקנים וכיון דמחובר לקרקע הרי הן בקרקע ומשה"ה הרי אלו מכורין אבל הכא לא קביע מפתח ומיטלטל ומשום הכי לא מכור: אף מפתח. נמי קבוע בדלת דאינו נפרד ממנו כלל ואפי' הכי קתני דלא מכורה. אלא מחוורתא מתני' דלא כר' מאיר: ואת הנגר. היינו בריח שקבוע בכותל למעלה מן הדלת וכשנועל הדלת נופל הנגר עד לארץ ונועלו: ואת המנעול. קבוע בדלת: אבל לא את המפתח. דמיטלטל: מכר את המכתשת החקוקה. כמו סלע היוצאת מאליה מקרקע שהיא מחוברת מעיקרא וחוקקין אותה במקומה לצורך מכתשת ומשום הכי הוי כקרקע ומכורה היא: אבל לא את המכתשת קבועה. שהיתה תלושה מעיקרא והדר קבעה וחקקה כלי' דלא מיחבר היא: אבל לא מכר לא את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים. משום דכל הני מטלטלין נינהו ולא כקרקע דמי. תנור שהוא עשוי כגיגית רחב מלמטה וצר מלמעלה: ר' אליעזר אומר כל המחובר לקרקע. אפי' מכתשת הקבועה ואת התנור והכי נמי רידים דמחוברין לקרקע הרי הן כקרקע ומכורין ומסתברא דמתני' ר' אליעזר היא: בין כך ובין כך. אפי' אמר לו הוא וכל מה שבתוכו: לא מכר לא את הבור כו'. דכל הני רשות בפני עצמן הן ולא שייכי כלל עם הבית: ת"ר צינור שחקקו. כדי לקובעו מן המעיין ועד המקוה שילכו המים למקוה דרך הצינור: פוסל את המקוה. משום דהמים דרך הצינור שהוא כלי באין למקוה והוו כמים שאובין דלאו כקרקע הוא: קבעו. מתחלה לארץ: ולבסוף חקקו. כשהוא מחובר: אינו פוסל את המקוה. דכקרקע דמי הואיל ולא הוי ליה תורת כלי בתלוש: לא ר' אליעזר ולא רבנן. אי נימא ר' אליעזר דבית. דאמר לעיל כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע והכא קתני צינור שחקקו ולבסוף קבעו אע"ג דמחובר לקרקע פוסל את המקוה. ולא רבנן דאמרי לעיל מכר את המכתשת חקוקה אבל לא את הקבועה משום דלא כקרקע דמי הואיל שהיתה תלושה מעיקרא אע"ג דקבעה וחקקה במקומה כו והכא קתני קבעו ולבסוף חקקו במקומו הרי הוא כקרקע ואינו פוסל את המקוה. ודלמא התם בבית בהא קמיפלגי דר' אליעזר דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע סבר מוכר בעין יפה מוכר ורבנן סברי וכו'. אבל הכא לענין מקוה דלמא כברייתא ס"ל: כוורת דבורים. שעשאה וחיבר לקרקע כו' וכותבין עליה פרוזבול. דקאמר מוסר אני לכם שטרותי אגב האי כוורת כדי שלא תהא שביעית משמטת:

מסורת הש"ס

א) [לקמן עח.], ב) ב"ק סו. [תוספ' מקואות פ"ד], ג) [לעיל לז. וש"נ], ד) לקמן פ: שביעית פ"י מ"ו עוקצין פ"ג מ"י, ה) בס"א: בכותל.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאי כר"מ: (ב) רשב"ם ד"ה הרי וכו' שאר מאני תשמישתיה כצ"ל וכן בסמוך: (ג) בא"ד שהוא דבר גדול מבית בטילי וכו' אמר לו כל: (ד) ד"ה לימא וכו' דלא מכר וכו' המוכר את הספינה נ"ב בדף ע"ח ע"ב: (ה) בא"ד כדתנן במתני'. נ"ב בסוף דף פ"ח: (ו) ד"ה הרי הוא כקרקע וכו' ותנן זהו גופו וכו': (ז) תוס' ד"ה ציור וכו' לבוזים מארבע רוחות כו' ואין צריך לאוקמי:

◆

מוסף רש"י

ציור שחקקו ולבסוף קבעו. והמשיך בו מי גשמים או מי נהר למקוה, פסלו משום מים שאובין (ב"ק סו.). קבעו ולבסוף חקקו. לאו כלי הוא אלא ארעא בעלמא היא (שם).

א) נראה דצ"ל דאינו מכור לר"מ אלא קנים המעמידים וכו'. ב) דברי רבינו כאן הוא לדעת ר"י בתוס' ד"ה אילימא ע"ש.